DÜNYA ŞİİRİ

eluard

YAZARIM ADINI ÖZGÜRLÜK

seçme şiirler

Çeviriler:

Melih Cevdet ANDAY - Orhan VELİ
Oktay RİFAT - Samih RİFAT
A. KADİR - Asım BEZİRCİ
S.Kudret AKSAL - Sait MADEN
Sabahattin EYÜBOĞLU - İlhan BERK
Can YÜCEL - Cemal SÜREYA
Teoman AKTÜREL - Eray CANBERK

akdeniz

DÜNYA ŞİİRİ

paul eluard

YAZARIM ADINI ÖZGÜRLÜK

seçme şiirler

Çeviriler:

Melih Cevdet ANDAY - Orhan VELİ
Oktay RİFAT - Samih RİFAT
A. KADİR - Asım BEZİRCİ
S. Kudret AKSAL - Sait MADEN
Sabahattin EYÜBOĞLU - İlhan BERK
Can YÜCEL - Cemal SÜREYA
Teoman AKTÜREL - Eray CANBERK

akdeniz

İSPANYA'DA

Kan rengi bir ağaç varsa İspanya'da
Hürriyet ağacıdır.

Susmayan bir ağız varsa İspanya'da
Hürriyeti haykırır.

Bir bardak saf şarap varsa İspanya'da
Milletin olmalıdır.

(Orhan Veli Kanık)

ASIL ADALET

İnsanlarda tek sıcak kanun
üzümden şarap yapmaları
kömürden ateş yapmaları
öpücüklerden insan yapmalarıdır

İnsanlarda tek zorlu kanun
Savaşlara yoksulluğa karşı
Kendilerini ayakta tutmaları
Ölüme karşı yaşamalarıdır

İnsanlarda tek güzel kanun
Suyu ışık yapmaları
Düşü gerçek yapmaları
Düşmanı kardeş yapmalarıdır

Hep var olan kanunlardır bunlar
Bir çocukcağızın ta yüreğinden başlar
Yayılır genişler uzar gider
Ta akla kadar

(A. Kadir)

SEVGİ ÜSTÜNE SÖYLENMİŞ

I

Sessizliğimiz fırtınayı susturacak
Derin yaprakları uslandıracak

Bırakılmış iki el var ellerimde

II

O gemi hiç çıkmamacasına giriyordu sise

Uzaktan uzağa kini söyleyen
Yakından yakına sevgiyi söyler

III

Masum ece gözleri diri hava
Memeleri hafif her şeye gülerdi

Ve deniz dağıttı tahtının kumlarını.

DİRİ HAVA

Önüme baktım
Kalabalıkta seni gördüm
Buğdaylar arasında seni gördüm
Bir ağacın altında seni gördüm

Bütün gezilerimin sonunda
Bütün dertlerimin dibinde
Sudan ve ateşten çıkan
Bütün gülüşlerin dönemecinde

Yaz kış seni gördüm
Evimde seni gördüm
Kollarımın arasında seni gördüm
Düşlerimde seni gördüm

Artık bırakmam seni.

(Samih Rifat)

SENİ SEVİYORUM

Tanımadığım bütün kadınlar adına
seviyorum seni
Yaşamadığım bütün çağlar adına
seviyorum seni
Enginlerin kokusu sıcak ekmeğin kokusu adına
İlk çiçekler adına eriyen kar adına
İnsanın ürkmediği saf gönüllü hayvanlar adına
Sevmek adına seviyorum seni
Sevmediğim bütün kadınlar adına
seviyorum seni

Kim yansıyor bana sen değilsen
ben kendimi pek az görürüm
Sensiz uzayıp giden bir çöl görürüm yalnız
Geçmişle bugün arasında
Bütün bu ölüler vardı
atlayıp geçtiğim samanın üzerinde
Delemedim aynamın duvarını
Yaşamı sözcük sözcük öğrenmem gerekti bana
Unutur gibi

Benimki olmayan bilgeliğin adına
seviyorum seni
Sağlık adına
Yalnız kuruntu olan her şeye karşı
seviyorum seni
Zorla tutmadığım bu ölümsüz yürek adına
Sen kuşku sanıyorsun kendini oysa akılsın
Sen başıma yükselen güneşsin
Güvendiğim zaman kendime.

(Sait Maden)

SEVİ-ŞİİR

I
Neden mi bu denli güzelim?
Ustam yıkıyor çünkü beni.

II
Bir öpüşümle
Bir öpüşümle pırıl pırıl ettim seni.

III
Damganı aldı uyku senin
Ve rengini gözlerinin.

(S.Eyüboğlu)

HAFTA

1

Dalgası ırmağın
Gökyüzünün kuşağı
Rüzgâr yaprak ve kanat
Bakış söz

Bağlılığım sana
Gidiyor bir yere durmadan.

2

İyi bir haber
Bu sabahla gelen
Düşünde gördün beni.

3

Bizim yapayalnız sevimizi ortak etmek isterdim
Dünyanın en kalabalık kentlerine
Yerini bıraksın sırası geldiğinde
Bizim gibi sevişenlere

Sayısı çok onların çok az.

4

Kin duyuyorum yüreğime kin duyuyorum
bedenime
Ama bir şey demek elimden gelmez sevdiğime.

5

İki kişiydik yaşıyorduk
Bir sevişme gününü parıltılar içinde
Güneşimiz o kucaklıyorduk birlikte
Yeryüzü tüm ışıktı bizim için

Gece bastırınca gölgesiz kaldık
Altını parlattık ortak kanımızda
İki kişiydik bir tek kaynakta
Bu aydınlık bir daha kararmaz.

6

Sis karıştırıyor ışığını
Yeşiline karanlığın
Ilık bedenini sen
Delice isteğime benim.

7

Kapanıyorsun aydınlanıyorsun
Uyuyorsun uyanıyorsun
Boyunca akıp giden mevsimlerin

Sen bir ev yaptın
Pekiştirdin yüreğinle
Bir yatak bir yemiş tıpkı

Sığınağı bedeninin
Düşlerin uzar gider
Güzel günlerin evi bu

Ve öpüşmeler gecenin içinde.

(S. Kudret Aksal)

YALNIZ DEĞİLİM

Yüklü
Dudaklardaki o hafif yemişlerle
Süslü
Binbir değişik çiçekle
Anlı şanlı
Güneşin kollarında
Mutlu
Tanıdık bir kuşla
Hoşnut
Bir yağmur damlasıyla
Güzel
Bir sabah göğünce
Yürekten bağlı

Bir bahçeden söz ediyorum
Düş kuruyorum

Hayır düpedüz seviyorum.

(Tahsin Saraç)

DÜŞLERİNDE GÖRDÜKLERİ KADINA

(İkinci Dünya Savaşı esirleri için yazılmıştır)

Beş yüzü bini siyasi
Dokuz yüz bin esir
Bir milyon işçi

Uykuların Sultanı
İnsan gücü ver onlara
Yaşama sevinci ver
Dünyaları zifiri karanlık
Ver öpüşünü aşkın
Acılarına karşılık

Uykuların Sultanı
Hemşire ana evlât
İri memeli avrat
Yurdumuzu ver onlara
Yaşamaya tutkun memleketi
Öyle sevdikleri gibi

Şarapları olsun altın rengi
Tarlada ekin bereketi
Çocuklar muzip yaramaz
Beyaz çiçekli yemiş ağaçları kadar
Uslu akıllı ihtiyarlar
Kadınları olsun kafa dengi

Beş yüz bini siyasi
Dokuz yüz bin esir
Bir milyon işçi

Uykuların Sultanı
Akçıl gecelerin siyah karı
Solgun bir kızıllık içinde
Ağarırken tan yeri
Yeni yolu göster onlara
Salaş hapishanelerde yatanlara

Gözleriyle gördüler felâketi
Cengi açlığı dehşeti
Gene de ayaktalar dimdik
Çünkü yaşamaları lâzım
Faziletle delik deşik
Kurşunlarla delik deşik

Huzurun Sultanı
Uyanışın Sultanı
Hürriyet ver onlara
Utançsa bize kalsın
Biz utancı yıkmak için
Utanca güvendik

(Oktay Rifat)

AŞK ŞİİR

Dünya portakal rengi dünya mavi
Sözcüklerde yalan yok yanlış falan arama
Artık türküler yakmak yasak size
Sıra koklaşmada şimdi sıra öpüşmede
Haydi çılgınlar aşıklar haydi
Haydi sevgili haydi sevgilinin birleştiren ağzı
Gülümseyin birbirinize dökün içinizi
O ne cömert elbise öyle
Sanacaklar seni çırılçıplak
Çiçek açar yabanarıları yeşil yeşil
Takar boynuna günışığı
Pencerelerden bir gerdanlık
Kanatlar sarar yaprakları
Senin olmalı bu aydınlık sevinçler bütün
Yeryüzünün bütün güneşleri senin olmalı
Yollarda güzelliğini yansıtan güneşler

DÜŞ

Yaşıyorsam işte
Yitirmesin diye yapraklarını ağaç
Yaşıyorsam işte
Suyun çarpsın diye yüreği
yaşıyorsam işte
Gün yeniden doğsun diye

ORDA

Teker teker değil
İkişer ikişer varacağız oraya
İkişer ikişer insanlar tanış olacağız
Dostluklar kuracağız dostluklar
Beton gibi sımsıkı sapasağlam

Gülecek bizim çocuklar gülecek
Karanlık masallarda ağlayan
Bir başına kalmış o insancığa

Gülecek bizim çocuklar katıla katıla

(A.Kadir - A.Bezirci)

BİR YALNIZ VARLIK

Ak karı eritmeye gelin
Çiçekler doğurtmaya otların içinde
Hem kurtarırız güneşi de.

Hey değişik mevsimlerin kızı
Toprağa bağlıyor beni ayakların
Yıllardır sana aşıklığım.

Aşkımız bu baharın gülücüğü
Tıpkı güzelliğin gibi,
Bahar kokuyor iyiliğin.

(Metin Cengiz)

BİR KARANLIK AYNA İÇİ

Hıncahınç bir kenar mahalle
Üstünde aylar sultanı ağustos günlerinden
Kıvıl kıvıl bir hâle

Namus sözümüzden bu çember
Duramaz olmuş yerinde
Öfkemizden döne döne yanar

Burası Bazilika Sokağı
Bu bir okulun sokağa bakan yüzü
Kurşunlardan böyle çiçek bozuğu

Kala kala bunlar kaldı çiçekten yana
Açmış duvarları üstünde felâketin
Bulanıp insan teninin beyazlığına

Bazilika Sokağı'nın göbeğinde
Duvarlar bizden yana olmuş
Yediveren bir damga üzerlerinde

Hürriyet aşkıyla oyulmuş

(Can Yücel)

***

Yemişlerin çiçekleri aydınlatıyor bahçemi,
Güzelliğin ağaçları, yemiş ağaçları
Çalışıyorum yalnızım bahçemde şimdi,
Işınları güneşin ellerimin üstünde.

(S.Kudret Aksal)

KİMSELER BİLEMEZ BENİ

Kimseler bilemez beni
Senin beni bildiğin kadar

İçinde yanyana uyuduğumuz
Gözlerin
Benim insan parıltılarıma
Dünyanın gecelerinden daha iyi
bir gelecek hazırladı

İçinde uçtuğum gözlerin
Yolların gidişine
Dünyanın dışında bir anlam verdi

Bize belirtenler
Gözlerindeki sonsuz yalnızlığımızı
Artık kendilerini sandıkları gibi değiller

Kimseler bilemez seni
Benim seni bildiğim kadar

(Özdemir Asaf)

BİZ İKİMİZ

El eleyken biz ikimiz
Sanırız her yer evimiz
Serin bir ağaç altındayız
Karanlık gökyüzü altındayız
Apaydınlık boş sokaktayız
Akıllıların delilerin yanındayız
Küçüklerle büyüklerle içiçeyiz
Yok aşkın gizlisi saklısı
Ortadayız işte çırılçıplağız
Sanki bütün sevişenler yanımızda

(A.Kadir)

***

Boşuna bir yüzüm vardı benim,
Ama şimdi
Bir yüzüm var sevmek için
Bir yüzüm var mutlu olmak için.

(S.Kudret Aksal)

SAVAŞTA YEDİ AŞK ŞİİRİ

I
Gözlerinde bir gemi
Ele geçiriyordu rüzgârı
Ansızın bulunan
Bir ülkeydi gözlerin

Gözlerin bizi bekliyordu sabırla

Ormanların ağaçların altında
Yağmurda acıda
Karlarında dorukların
Çocukların gözleri oyunları arasında

Gözlerin bizi bekliyordu sabırla

Bir koyaktı gözlerin
Yeni süren ottan daha körpe
Ağırlık veriyordu güneşi
Zayıf insan yığınlarına

Bizi bekliyordu görmek için
Her zaman
Aşkı getiriyorduk çünkü
Aşkın gençliğini

Ve aşkın sağduyusunu
Aşkın bilgeliğini
Ölümsüzlüğü.

2

Gözlerimizde gün daha bir kalabalık
En büyük savaşlardan

Zamanı yenen gözlerimizde
Kentler dış semtleri ve köyler

Yanıyor serin koyakta
Akışkan zorlu güneş

Ve göğsünü kabartarak yürüyor çayırda
İlkyazın pembe teni.

*

Akşam kapattı kanatlarını
Umutsuz Paris'in üstüne
Lambamız yükleniyor geceyi
Özgürlüğü yüklendiği gibi tutsağın.

3

Derin kusursuz alın adına
Baktığım gözler
Öptüğüm alın adına
Bugün ve her zaman

Gömülmüş umut adına
Karanlıkta gözyaşlarım adına
Güldüren inleyişler adına
Korkutan gülüşler adına

Ellerimizi bağlayan tatlılığın
Sokaktaki gülüşleri adına
Çiçekleri örten meyveler adına
İyi güzel toprakta

Tutsak erkekler adına
Sürgün kadınlar adına
Benimsemediler diye gölgeyi
Şehit edilmiş topluca kırılmış
Bütün dostlarımız adına

Öfkeye yol açmamız gerek
Kaldırmamız gerek demiri
Korumak için yüce görüntüsünü
Her yerde kovalanmış her yerde
Yengi kazanacak suçsuzlar için.

4

Bir bitkidir bu çalan
Toprağın kapısını
Ve bir çocuktur çalan
Annesinin kapısını
Güneş ve yağmurdur
Çocukla doğan
Bitkiyle büyüyen
Çocukla çiçek açan

Düşündüğünü duyuyorum güldüğünü.

*

Ne kadar acı verilebilir
Bir çocuğa bunu hesapladılar
Kusmaksızın nice utanç
Yok olmaksızın nice gözyaşı

Bir ayak sesi dehşetten
Sessiz kara kubbe altında
Gömmeye geliyorlar bitkiyi
Aşağlamaya geliyorlar çocuğu
Sıkıntıyla yoksullukla.

5

Borazan çalmıyoruz biz size
Felaketi iyice gösterelim diye
Ne büyük ne yaman olduğunu
Eksiksizliğiyle ne yaman

Ölümü salık veriyorduk yalnızca
Toprak sınırlıyor yalnızca bizi
Ama şimdi utançtır
Diri diri gömen bizi

Sınırsız kötülükten utanış
Saçma cellatlarımızdan utanış
Her zaman onlar her zaman
Onlar o kendilerine tutkunlar

Ölüme taşınanların trenlerinden utanış
Sözcüklerden utanış o yanık toprak
Ama çektiklerimizden utanmadık hiç
Utanmış olmaktan utanmadık

Asker kaçaklarının ardında
Artık bir kuş bile yaşamıyor
Hıçkırıklardan yoksun hava
Suçsuzluğumuzdan yoksun

Kinle öçle çınlıyor.

(Sait Maden)

KARARTMA

Kapılar tutulmuş neylersin
Neylersin içerde kalmışız
Yollar kesilmiş

Şehir yenilmiş neylersin
Açlıktır başlamış

Elde silah kalmamış neylersin
Neylersin karanlıkta bastırmış
Sevişmezsin de neylersin

(S.Eyüboğlu)

ÖPÜŞ

Ipılık hâlâ vücudun attığın giysilerinden
Gözlerin kapalı kımıldıyorsun
Bir şarkı gibi doğan
Belirsizce ama her yerden birden beliren

Kokulu ve hoşsun
Aşıyorsun ama kalarak yitmeden
Sınırlarını vücudunun

Geçiyorsun ötesine zamanın
Yepyeni bir kadınsın işte
Sonsuzlukta çıkan

(İlhan Berk)

GABRIEL PERI

Bir insan öldü başka silah bilmeden
Hayata açılmış kollarından gayrı
Bir insan öldü başka yol bilmeden
Mavzerlerin kıpraştığı yollardan gayrı
Bir insan öldü vazgeçmez hâlâ dövüşten
Ölüme karşı o karanlığa karşı

Madem onun istediği şeyleri
Biz de istiyoruz
Esenlik diyoruz ışısın bir
Gözlerin gönüllerin derininde
Adalet diyoruz ışısın yeryüzünde

İnsanı yaşatan kelimeler vardır
Hani yunmuş arınmış sözler
Sıcaklık diyelim güven diyelim
Mesela aşk adalet hürriyet kelimesi
Çocuk kelimesi insanlık kelimesi gibi
Ve bazı çiçeklerin ülkelerin ismi
Mesela yiğitlik kardeşlik arkadaşlık
Çalışma kelimesi gibi
Sonra bazı kadınların bazı dostların ismi
Bizim Péri de onların arasında

Bizim dediysem boşuna değildi vurulduğu
Péri öldüyse bu hayat yaşamaya değsin diyeydi
Ondan öğrendik gücümüzün nelere yeteceğini
Biz diyorsam onun umudu hâlâ harlı diyedir.

(Can Yücel)

SEVGİLİ

Diz çökmüş gözkapaklarım üstüne
Saçlarım içindedir saçları
Hali var ellerimin halinden
Rengi var gözlerimin renginden
Düşmüş kuyusuna gölgemin
Fırlatılmış bir taş gibi göğe

Gözleri var açıktır her daim
Uykuyu haram ettirir bana
Ya güneşleri önüne katan
Ya o ışık delisi rüyaları
Bir güldürür bir ağlatır beni
Söyletir bilmeden ne söylediğimi

(Can Yücel)

BURDA YAŞAMAK İÇİN

Bir ateş yaktım gök mavisi beni bıraktığında,
Bir ateş, dostu olmak için,
Bir ateş, soksun beni kış gecesine,
Bir ateş, daha iyi yaşamak için.

Ona verdim günün bana verdiklerini:
Ormanları, çalılıkları, buğday tarlalarını,
bağları bahçeleri,
Yuvaları, kuşlarını, evleri, anahtarlarını,
Böcekleri, çiçekleri, tüylü hayvanları bütün,
bayramları.

Yaşadım yalnız çıtırdayan alevlerin sesinde,
Yalnız kokusunda sıcaklığının;
Bir gemiydim batan kapalı sularda,
Bir ölüydüm tıpkı tekliğinden başka bir şeyi
olmayan.

***

Düşünü kuruyorum bütün güzellerin
Dolaşır dururlar gecede,
Aydınlık mı aydınlık;
Yolculuk eden ayla birlikte.

(S.Kudret Aksal)

SEVİ, ŞİİR

Ben sana ne söyledimse bulutlar için söyledim
Ben sana ne söyledimse
denizin ağacı için söyledim
Her dalga için ayrı ayrı yapraklardaki
kuşlar için
Gürültünün çakıl taşları için
Tanıdık eller için
Sırasında yüz ya da manzara olan göz için
Uykudur sağlayan ona gökyüzünü renginin
İçilmiş gece için
Sokakların parmaklıkları için
Boşluğa açık pencere için bir ak alın için
Ben sana ne söyledimse
düşüncelerin için söyledim sözlerin için
Bütün okşamalar bütün inançlar için
sürüp giden.

(S.Kudret Aksal)

SEN KALKTIN MI

Sen kalktın mı yayılıyor su
Sen yattın mı çiçekleniyor su

Ta kendisisin suyun yolundan dönen
Ta kendisi toprağın kök salan
Ne varsa onun üstünde düzen

Gürültülerin alanında sessizlikten damlalar
senin yapıtın
Türküler söylüyorsun geceyle yuğrulmuş
tellerinde bir gökkuşağının
Her yerdesin yok ettin tüm yolları

Harcıyorsun zamanı
Gerçek ateşin sonsuz gençliğine
Örter durmadan yenileyerek doğayı

Kadın şu yeryüzüne bir beden koydun eşi tıpkı
Seninkinin

Benzeyişsin sen.

(S.Kudret Aksal)

DÜNYADA İLK

(Pablo Picasso'ya)

Ovanın tutsağı, cançekişen çılgın
O ışık üstünde gizlendi, göğe bir bak:
Kapadı gözlerini, düşüne yüklenmek için
Örttü giysini senin zincirlerini kırmak için.

Basbağlı tekerlekler önünde
Kahkahalarla gülüyor bir yelpaze
Hain ağlarında otların
Yitiriyor yansılarını yollar.

Sandalları o badem badem
Dalgaları alamaz mısın?
Okşayan o sıcak avuçlarına
Ya da saçlarının kıvrımlarına?

Alamaz mısın yıldızları
Her parçanla o benzediğin
Oturuyorsun onların ateş yuvasında
Bin kat artıyor bundan parıltın.

Bir çığlık koptu kopacak ağzı tıkalı tandan
Kabuklardan akmakta fırıl fırıl bir güneş
Konacak o kapanan gözkapaklarına senin
Tatlım, sen uyudun mu, karışır gündüze gece.

(Tahsin Saraç)

DAHA İYİ BİR GURUR İÇİN

Bir yara aç bağışlayan bu adama
Yalnızlıktan daha derin
Seni görmezlikten gelen gözlerini oy
Devinen kumlardan daha tehlikeli gözlerini
Oğullarını yırtıcı hayvanlara ver
Ve düşlerini delilere
Yalayıp yutsunlar

Bir haç gibi enine boyuna uzanıyor
Benimsenmiş olan

Hıncının ateşini götür oraya.

(Oktay Rifat)

SEVDALI KADINLAR

Omuzları yüksek
Tutumları kurnaz
Yüzleri şaşırtıcı
Güvenç göğsün içinde
Memelerinin gündoğumu yüksekliğinde
Geceyi soymak için

Çakılları kırası gözler
Düşüncesiz gülüşmeler
Her düş için
Kar çığlığı sağanakları
Çıplaklık gölleri
Ve kökleri yolunmuş gölgeler

Öpüşlerine inanmalı
Sözlerine bakışlarına
Ve sadece öpüşlerini öpmeli

Sade senin yüzünü gösteriyorum
Göğsünün büyük fırtınalarını
Sade bildiklerimi
Ve bütün bilmediklerimi
Sevgilim sevgini sevgini sevgini.

VAKİT

İnsan oldum taş oldum
İnsanda taş oldum taşta insan
Havada kuş oldum kuşta hava
Ayazda çiçek güneşte ırmak
Parıltı çiğ tanesinde

Kardeşçe yalnız kardeşçe hür

(Oktay Rifat)

BANA ŞİMDİYE DEK YASAKLANMIŞ SÖZCÜKLERDEN BİRKAÇI

Mezarlık sözcüğü
Başkalarının olsun tutuşmuş bir mezarlık düşü

Evceğiz sözcüğüne
Raslanır çoğunca
Gazete ilanlarında şarkılarda
O eski maskelilerden biridir kırışıkları vardır
Olgun bir papağandır zar tutar parmağında

Petrol
Bilinir seçkin örneklerle
Yangınların ellerinde

Nevrasteni işte yüzsüz bir sözcük
Eş gözler arasında bir frenk üzümü gölgesi

Kreol sözcüğü
Mantar bürümüş canfes baştanbaşa

Küvet sözcüğünü kusursuz atlar çeker
Atlar ki koltuk değneklerinden daha çirkindirler

Bir addır gürgenlik bu akşam lamba altında
Ve her şeyin seferber olduğu bir aynayı
yakalamıştır

İpek tezgâhı gevrek sözcük yolunmuş asma

Zeytin ağacı ışık trampetli şömine
Sürülerin klavyesi duyulmaz olan düzlüklerde

Sur boşuna kötülük

Saygın sözcüğü mahundan perde

Yuvarlak masa esnek buruşuk

Zorla oynanan yanlışlık balta

Sesli harf koca damga
Kalaylı hıçkırık bitek toprak gülücüğü

Tetik sözcüğü ışıl ışıl ırza geçme
Geçici mavi atardamarlarda

Göktaşı açık pencerede sardunya
Çarpan bir yüreğin üstünde

Gürbüzlük fildişi kitle
Donmuş ekmek ıslanmış telek

Oyunu bozma pörsümüş alkol
Lirik ölüm kapısız eşik

Oğlan sözcüğü bir adacık sanki

Ayıüzümü lav ünvan şeridi puro
Derin uyku peygamber çiçeği sirk kaynaşma
Beni hiç bir yere götürmeyen
Daha neler var bu sözcüklerden
Hepsi de şahane sözcükler öbürleri gibi
Ey benim insan imparatorluğum
Anlam manlam gözetmeden
Sözcükler yazdımsa şuraya
Belli bir kaygıyla yazdım onları
Her şeyi söylemek kaygısıyla

ŞİİR

Yavrum bu senin gülüşünün ardında
Bütün sevda sözcükleri çırılçıplak
Memelerini tutup çıkarıyorlar boynunu
Sonra kalçalarını gözbebeklerini
Sonra ne varsa okşayış adına
Bütün bunları bulup çıkarıyorlar
Seni öptüğüm zaman gözlerinden
Yalnız sen göresin diye
Bu sevda sözcükleri

(Cemal Süreya)

UYURKEN BİLE

Uyurken bile kollarız birbirimizi
Ve bir gölün olgun yemişinden daha ağır
bu sevgi
Gülmeden ağlamadan bildik bileli sürer
Bir gün bir gün ardından bir gece
bizim ardımızdan

(Samih Rifat)

GORAN'IN MEZARI

Biz insanların en iyileriyiz kardeşler
Şiirlerimizde buram buram yaşamak tüter
Yaşam gelişir yayılır ellerimizde
Boş verir dudak büker geçeriz ölüme

Yalnız acı vardı dünyada o zaman kardeşler acı
Sövgüleri hiçbir güzel şey silemezdi
Barışı getiremezdi hiçbir iyi şey
Bilemezdik ışığın değeri ne

Severdik birbirimizi ama neden severdik
Anladınız bugün artık neden severmişiz
Şiirlerime bakarsınız acı geçmişime
Göğsünüz sevinir güler kabarır
Durursunuz onurla güvenle dimdik

Ben aldım öcümü yansır soluğum
Sesinizde aydın gözbebeklerinizde
Savaşı kazandım gerçek oldu düşüm

Bilmeden çocuklarımız zorlu kışları
Çıkarsınlar doya doya yazın tadını

(A.Kadir)

ACININ BAŞKENTİ

Gözlerinin eğrisi dolanıyor yüreğimi,
Bir raks bir dinginlik çemberi,
Zamanın aylası, gece beşiği ve güvenli,
Ve eğer hiç bir şey kalmadıysa aklımda
yaşadığımdan
Gözlerinin her zaman görmediğindendir beni.

Yaprakları günün ve pembe şarabın köpüğü,
Rüzgârın sazları, kokulu gülücükler
Işık dünyasını saran kanatlar,
Gökyüzü ve deniz yüklü gemiler,
Gürültü avcıları ve renk kaynakları.

Tanların kuluçka yatağından doğan kokular
Yıldızların samanı üzerinde yatan
Saflığa bağımlı gün gibi tıpkı
Dünya da bağımlıdır senin tertemiz gözlerine
Ve akar bütün kanım bakışlarında senin.

(Özdemir İnce)

GÖZLERİN SABIRLA BEKLERDİ BİZİ

Gözlerinde bir gemi
Giderdi pupa yelken
Gözlerin bir ülkeydi
Aranınca bulunan

Gözlerin sabırla beklerdi bizi

Ağaçlar altında ormanda
Yağmurda fırtınada
Karda kışta tepelerde
Oyunları içinde çocukların

Gözlerin sabırla beklerdi bizi

Bir vadiydi gözlerin
Çimen gibi ince yumuşak
Can verirdi zayıflara
Çaresizlere güneşi

Gözlerin bekler dururdu bizi

Biz aşkı getirirdik
Gençliğini aşkın diriliğini
Aşkın pınarını getirirdik
Düşüncesini getirirdik aşkın
Ölmezliğini ölmezliğini

(A. Kadir - Asım Bezirci)

EVREN - YALNIZLIK

*

Dağ deniz ve denize giren güzel kadın
Yoksulların evinde
Onlara gölgelik yerine geçen solmuş gökte
Gizlenir binlerce karanlık lâmba

Bir yankı tarlası gözyaşlarıyla birleşir
Kapa gözlerini
Bütün istenenler oldu.

Hayaller peşinden
Işık yığını başka düşlere doğru yuvarlanır gider

(Adli Moran)

GÖZLE GÖRÜLEBİLEN BEŞİNCİ ŞİİR

Sayısız görüntüsü içinde yaşıyorum mevsimlerin
Ve yılların
Sayısız görüntüsü içinde yaşıyorum yaşamın
Ve oyası içinde
Biçimlerin renklerin davranışların sözlerin
Beklenmedik güzellikte
Ortak çirkinlikte
İsteklere sıcak düşüncelere serin aydınlıkta
Yoksulluk ve üzüntü içinde yaşıyorum ve
dayanıyorum
Yaşıyorum ölüme inat.

Alev alev yanan yorgun ırmakta yaşıyorum
Karanlık duru ırmakta

Irmağında gözlerin gözkapaklarının
Havasız ormanda sessiz çayırda
Uzakta yitik göğe düğümlü bir denize doğru
Taş kesilmiş bir halkın çölünde yaşıyorum
Yalnız adamın karınca gibi kaynaşan kalabalığında
Ve kavuştuğum kardeşlerimde
Aynı anda kıtlık ve bollukta yaşıyorum
Gündüzün karşılığında karanlıkların düzeninde

Hesabını veriyorum yaşamın hesabını veriyorum
bugünün
Ve yarının
Sınır ve sınırsızlık üstüne
Ateş üstüne duman üstüne
Akıllılık üstüne delilik üstüne
Ölüme inat daha az gerçek olan yeryüzüne inat
Ölümün sayısız görüntüsü üstüne
Yeryüzündeyim ve her şey benimle yeryüzünde
Yıldızlar gözlerimin içinde ve ben gizemler
yaratıyorum
Alabildiğince yeryüzünün
Belleğin umudun sınırları değildir gizemler
Kurar ama bugünün yarının yaşamını.

(Sait Maden)

DÜNYANIN İLKİ

Pablo Picasso'ya

Tutsağı ovanın, can çekişen çılgın,
Üstünde saklanıyor ışık, gökyüzüne bak:
Kapadı gözlerini düşüne girmek için,
Zincirlerini kırmak için büründü giysilerine.

Tüm bağlı tekerleklerin önünde
Kahkaha atıyor bir yelpaze.
Sinsi ağlarında otların
Yitirdi yollar parlaklığını.

Alamaz mısın dalgaları?
Sandalları bademler onların,
Sımsıcak, okşayan avuçlarına
Kıvrımlarına saçlarının?

Yıldızları alamaz mısın?
Darmadağın, sana benzeyen,
Oturuyorsun ateşten yuvalarında
Büyüyor bundan parıltın.

Tıkanmış ağzı tanyerinden bir çığlık,
Dönen bir güneş akıyor altından kabukların,
Gelip gözkapaklarına konacak.
Ey sevgili, sen uyudun mu geceyle gündüz
karışıyor birbirine.

VERİMSİZ GÖZLER

O bir tomurcuk gibidir
Boşluğunda parıltının
Onda katkısız kokusu
Sarmaş dolaş sevdalıların.

HANGİSİ

Pek kolay
Ve güzel
Hadi bakalım soyalım birbirimizi giydirelim.

(S. Kudret Aksal)

HÜRRİYET

Okul defterlerime
Sırama ağaçlara
Kumlar karlar üstüne
Yazarım adını

Okunmuş yapraklara
Bembeyaz sayfalara
Taş kan kâğıt veya kül
Yazarım adını

Yaldızlı tasvirlere
Toplara tüfeklere
Kralların tacına
Yazarım adını

Ormanlara ve çöle
Yuvalara çiğdeme
Çın çın çocuk sesime
Yazarım adını

En güzel gecelere
Günün ak ekmeğine
Nişanlı mevsimlere
Yazarım adını

Gök kırpıntılarına
Güneş küfü havuza
Ay dirisi göllere
Yazarım adını

Tarlalara ve ufka
Kuşların kanadına
Gölge değirmenine
Yazarım adını

Fecrin her soluğuna
Denize vapurlara
Azgın dağın üstüne
Yazarım adını

Bulutun yosununa
Kasırganın terine
Tatsız kaba yağmura
Yazarım adını

Parlayan şekillere
Renklerin çanlarına
Fizik gerçek üstüne
Yazarım adını

Uyanmış patikaya
Serilip giden yola
Hıncahınç meydanlara
Yazarım adını

Yanan lamba üstüne
Sönen lamba üstüne
Birleşmiş evlerime
Yazarım adını

İki parça meyvaya
Odama ve aynaya
Boş kabuk yatağıma
Yazarım adını

Obur köpekçiğime
Dimdik kulaklarına
Acemi pençesine
Yazarım adını

Kapımın eşiğine
Kabıma kacağıma
İçimdeki aleve
Yazarım adını

Camların oyununa
Uyanık dudaklara
Sükûtun ötesine
Yazarım adını

Yıkılmış evlerime
Sönmüş fenerlerime
Derdimin duvarına
Yazarım adını

Arzu duymaz yokluğa
Çırçıplak yalnızlığa
Ölüm basamağına
Yazarım adını

Geri gelen sağlığa
Kaybolan tehlikeye
Hatırasız ümide
Yazarım adını

Bir tek sözün şevkiyle
Dönüyorum hayata
Senin için doğmuşum
Seni haykırmaya

Hürriyet

(M.C.Anday-O.V.Kanık)

PAUL ELUARD

1895'de, Paris yakınında Saint-Denis'de doğdu.
12 yaşında Paris'e gelerek 16 yaşına kadar Colbert Okulu'nda okudu. Bir ara ciğerlerinden hastalandı. Tedavi için İsviçre'de sanatoryumda kaldı.
Orada, 1912'de Gala adlı bir Beyaz Rus kızıyla tanıştı. Aşk-Şiir'de yürekten sevgisinin şiirlerini yayınladı.
Sağlığına kavuşunca Paris'e döndü. 1. Dünya Savaşı yüzünden öğrenimini tamamlayamadan cepheye gönderildi. Acı ve yoksunluklarla dolu savaş yılları Eluard'ın üzerinde derin izler bıraktı. 1917 ve 1918 yıllarında yayımlanan ilk kitaplarında bu izlenimleri dile getirdi.
1916'da Rusya'dan dönen Gala'yla evlendiği yıllarda Fransa'nın önde şairleriyle tanıştı.
Şaşırtıcı bir yenilik getiren şiirlerinin ardından 1921'de Dada akımına katıldı. 1924'de Breton, Aragon, Soupault, Tzara ile birlikte Gerçeküstücülük (sürrealism) akımının kurucusu oldu.
Bu akıma bağlılığı gittikçe çözülerek 1938 yılına dek sürdü.
1930'da Gala'dan boşanıp 1931'de Nusch'la evlenen Eluard İkinci Dünya Savaşı patlayınca yeniden askere çağrıldı.
Alman işgaline karşı Fransız direniş hareketine katıldı. Yurdunun kurtuluşu için yiğitçe çalışırken yazdığı şiirler elden ele dolaşıyordu. "Özgürlük" bu acı günlerin ürünüdür.
1942'den sonra siyasete atıldı.
Toplumcu gerçekçi şiirler, yazılar yayımladı.
1946'da karısı Nusch'u yitirdi. Bu ölümle sarsıldı.
Altı yıl sonra, 1952'de 57 yaşında yaşama gözlerini kapadı. Ölümü, bütün Fransa'da büyük bir üzüntü yarattı.

Eluard'ın, ilk çıkışından ölümüne dek sürdürdüğü aydınlık, katkısız ve kesin şiir dilini geleneksel şiir zincirinden aldığı belirtiliyor. İkinci Dünya Savaşı'nda, Fransa'nın en karanlık günlerinde, yurdunun acısını, umudunu, direnme gücünü büyük başarıyla dile getirmesi, haksızlıklara karşı koyan herkese, bütün insanlığa açılmış bir kapı oldu.

AKDENİZ KİTABEVİ - KEDİ ŞİİR KİTAPLIĞI
DÜNYA ŞİİRİ: 6
Hazırlayanlar: Hüseyin Cahit - Emine KERSE
Tasarım ve Ofset Hazırlık: AKDENİZ SANATEVİ
Tel & Fax. (0 242) 248 07 86
Yayın-Dağıtım: AKDENİZ KİTABEVİ
Belediye İşhanı * Tel. 242 49 14 * ANTALYA
İSBN 975 - 7935 - 00 -14

DÜNYA ŞİİRİ

eluard

YAZARIM ADINI ÖZGÜRLÜK

akdeniz